

NASJONAL KOMPETANSETJENESTE FOR BARN OG UNGE MED FUNKSJONSNEDESETTELSE
DOAIMMASHEHTTEJUVVON MÄNÄID JA NUORAIÐ NAŠUNÁLA GEALBOBÁLVALUS

Visjon:

Rapport

Elevdeltakelse og aktivitet i et forebyggende læringsmiljø

**Utvikling av Drop-In metoden for
barn/elever som pendler mellom
spesialisthelsetjenesten og lokal skole**

Desember 2015

Tove Pedersen Bergkvist

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning / bakgrunn	5
1.1 Målsetting for prosjektet	6
1.2 Om Drop-In metoden	7
1.3 Organisering	7
1.4 Om rehabiliteringsopphold på VHSS	8
1.4.1 Hvorfor Drop-In som metode på VHSS?	9
2.0 Gjennomføring	10
2.1 Rekruttering av deltakere	10
2.1.1 Informasjon til foresatte og skole om prosjektet	11
2.2 Gjennomføring av samtaler.....	12
2.2.1 Om samtalene og elevenes ønsker om endring	13
2.2.2 Kontakt med elevenes lærere.....	13
2.2.3 Samtaler med elevene etter hjemkomst / endt habiliteringsopphold	14
2.3 Lærernes eller foresattes vurderinger 1-2 måneder etter avslutning av Drop-In samtaler	15
2.4 Drop-In fortellinger.....	16
2.4.1 Sofie 6. trinn: Fra usynlig til tydelig	16
2.4.2 Svein 7.trinn: Fra avhengighet til mer selvstendighet	18
2.5 Referansegruppe – kurs i Drop-In metoden.....	20
2.6 Kurs i Drop-In metoden med Sykehuskolene tilknyttet Nordlandssykehuset	21
3.0 Lansering av nettressursen Drop-In metoden	21
4.0 Måloppnåelse	22
5.0 Tanker om videre arbeid og strategi rundt Drop-In metoden	22
Referanser	24

1.0 Innledning / bakgrunn

Universitetet i Agder (UiA), institutt for pedagogikk, og Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse - Aktiv Ung, søkte i 2013 om prosjektmidler gjennom Helsedirektoratet sin satsning *Psykisk helse i skolen*. Midlene skulle brukes til å rette fokus mot alle elever og spesielt de *elever som pendler mellom behandling og skole*. Drop-In metoden brukes for å skape forandring sammen med elever som står i fare for å utvikle en elevrolle som hindrer god psykisk helse, trivsel og læring. Metoden er en strukturert måte å samtale med eleven på.

Drop-In metoden bygger på en doktorgradsavhandling i pedagogikk som viser hvordan elever orienterer seg i klassen og finner sin plass (Midtsundstad 2010a). Dette har vært utgangspunktet for å utvikle en metode for å støtte elevers inkludering i skolen. Utviklingen av Drop-In metoden er også blitt fulgt opp med forskning og har gode resultater. Gjennom ukentlige samtaler med elever har fokuset vært på «å gå fra bekymring til forandring» (Midtsundstad 2012b). Vennesla kommune har prøvd ut metoden i fem ulike skoler og forskning har vært knyttet til henholdsvis læreres og helse-, sosial,- og miljøarbeiders utprøving av metoden.

Prosjekt *Elevdeltakelse og aktivitet i forebyggende læringsmiljø* skulle utarbeide en nettressurs som skulle fungere som en veileder i Drop-In metoden for ulike grupper: elever og foresatte, lærere og skoleledere og helse-, sosial - og miljøarbeidere. Nettsiden henvender seg til de ulike gruppene for å bygge opp under samhandling mellom institusjoner og profesjoner til de unges beste.

Aktiv Ung sin rolle i prosjektet var å prøve ut metoden for elever/pasienter som var innlagt til rehabiliteringsopphold ved Valnesfjord Helsesportssenter (spesialisthelsetjenesten). Målet var å tilpasse metoden slik at den også kan anvendes sammen med de barn / elever som «pendler» mellom spesialisthelsetjeneste og skole. På grunn av sykdom eller nedsatt

funksjonsevne har mange av disse elevene lange perioder med fravær fra skolen, og er i en sårbar situasjon når de skal tilbake til skolen. De trenger støtte til å utvikle en positiv elevrolle og lettere finne (tilbake til) sin plass i klassen etter endt sykehus- eller rehabiliteringsopphold. Overgangen fra spesialisthelsetjeneste til lokal skole/hjemkommune for den enkelte elev kan oppleves lettere dersom samhandlingen er bedre, fordi helsetjeneste og skole vil ha en felles plattform (metode, språk, begrep).

Prosjektet fikk innvilget 1,1 millioner kroner, hvorav 400.000 ble disponert av Aktiv Ung. 200.000 skulle gå til utvikling av nettressurs, 500.000 til prosjektledelse veUiA Prosjektet ble ledet av forsker Jorunn H Midtsundstad, UiA, og forskningsmedarbeider Aktiv Ung Tove P. Bergkvist.

Søknad om godkjenning fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS ble ivaretatt av UiA, som også hadde ansvar for rapportering til Helsedirektoratet.

Denne rapporten dreier seg i hovedsak om Aktiv Ung sin del av prosjektet.

1.1 Målsetting for prosjektet

Målet for prosjektet har vært tre-delt (hentet fra prosjektsøknaden):

Mål 1: Utvikle en informasjons- og opplæringsressurs om Drop-In metoden som omfatter en nettside med brosjyrer, veiledere, undervisningsopplegg.

- Informasjonen om Drop-In metoden skal være tilgjengelig for alle skoler, rektorer, lærere, foresatte og elever.

Mål 2: Informasjons- og opplæringsressursen kan brukes av skolens samarbeidspartnere på kommunalt nivå.

- Viktige instanser for elevens læringsmiljø og psykiske helse som barnevernet og PP-tjenesten får kunnskap til å kunne etterspørre Drop-In metoden som tiltak for barn og ungdom.

Mål 3: Nettsiden med metoden vil fungere som et utgangspunkt for samarbeid mellom behandlende institusjoner (helseforetakene) og skolen.

- Et samarbeid omkring en metode med fokus på forebyggende psykisk helsevern for barn og unge spesielt i overgangen mellom behandling og skole.

Delen av arbeidet som ble gjennomført av Aktiv Ung ved Valnesfjord Helse- og idrettsenter:

Utprøving av Drop-In metoden for barn/ elever som «pendler» mellom spesialisthelsetjeneste og skole.

1.2 Om Drop-In metoden

Drop-In metoden skal forebygge at elever utvikler en elevrolle som kan hindre læring, helse og trivsel. Metoden er et svar på hvordan man kan tenke og handle for å innfri opplæringsloven.

Opplæringsloven 9a–1 sier at «alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.» At elevene har en *rett* innebærer at skoleeierens økonomi ikke er relevant for hvorvidt retten skal oppfylles eller ikke. Retten gjelder både det *fysiske* og det *psykososiale miljøet*.

1.3 Organisering

Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse - Aktiv Ung ble etablert i 2012, blant annet for å styrke og løfte et kunnskapssvakt område. Den overordnede målsetningen er:

Løfte kunnskaps- og kompetansenivået nasjonalt og lokalt til et slikt nivå at alle – brukere, tjenesteytere, politikere, forskere – har den kunnskapen som er nødvendig for å realisere likeverdige muligheter og reell deltakelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse. Dette hovedmålet skal nås gjennom følgende delmål:

- *Øke den nasjonale kompetansen om hvordan man kan oppnå aktivitet og deltakelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse gjennom ulike virkemidler, blant annet tilpasset fysisk aktivitet*
- *Bidra til å øke kvaliteten i tjenestene (både offentlig, privat, og frivillige), og helhetlige behandlingsforløp.*

Gjennom økt kunnskapsnivå og økt kompetanse, bedret samordning og mer helhetlige nettverk, skal Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse gi bedre bruk av ressurser og økt kostnadseffektivitet på feltet.

Oppdraget er gitt av Helse- og omsorgsdepartementet, og Helse Nord RHF er ansvarlig for tjenesten. Aktiv Ung har kontorsted ved Valnesfjord Helse- og sportsenter (VHSS) i Nordland. Det var derfor naturlig å samarbeide med VHSS og teamet som jobber med barn og unge, i dette prosjektet. VHSS er en institusjon på spesialisthelsetjenestenivå som tilbyr habilitering, rehabilitering og arbeidsrettet rehabilitering. Hovedvirkemiddelet er tilrettelagt fysisk aktivitet, og de ansatte har bred tverrfaglig kompetanse og spisskompetanse innen flere fagområder.

Det ble opprettet en liten faglig referansegruppe bestående av Ann Katrin Høve Seljeås, lærer på skoleavdelingen VHSS, Jorunn Midtsundstad, UiA, og Tove Bergkvist, Aktiv Ung.

Referansegruppen skulle være diskusjonspartnere og gi faglige råd underveis. Møtene ble gjennomført dels i løpet av (re)habiliteringsoppholdet på VHSS og dels på Skype.

1.4 Om rehabiliteringsopphold på VHSS

Elever som er innlagte til rehabiliteringsopphold ved VHSS får en periode med tilpasset fysisk aktivitet, som består av både fysisk trening (intensiv trening), psykisk trening og sosial trening. De er en del av en gruppe på 8 barn og unge som har ulike funksjonsnedsettelse. De opplever mestring fysisk (for eksempel lære å svømme, lære å gå på ski, bedre balanse, bedre koordinasjon og kroppsbevissthet m.v.), og psykososialt (å få venner, vente på tur, treffe andre med liknende utfordringer som dem selv m.v.) i denne rehabiliteringskonteksten som de ikke opplever hjemme, hverken på skolen eller i fritiden.

Overgangen til hjemkommunen har alltid vært en utfordring med tanke på oppfølging og videreføring: Hva skal og kan videreføres lokalt? Hvordan kan det videreføres? Hvem har ansvar for at dette gjennomføres? Det barnet lærer og erfarer, eller mestrer, av fysiske ferdigheter tar det med seg hjem og kan brukes i ulike kontekster der. Det gir økte muligheter for deltakelse sammen med andre. Eikeland og Heggen omtaler *mestring* som sosial kapital (Eikeland og Heggen 2007). En oppnår anerkjennelse eller verdsetting av handlinger eller kjennetegn, ved en person eller en gruppe. Mestring er ikke noe som individet har, men som blir skapt gjennom relasjoner (Eikeland og Heggen 2007, Sæbu 2011). Derfor er mestring (og deltakelse) sammen med andre sentralt i et barns og en ungdoms liv, og bør forsterkes.

Omgivelser og miljø på skolen (konteksten) endres ikke selv om eleven har vært på habiliteringsopphold. Faren for stigmatisering inn i rollen som eleven hadde *før* habiliteringsoppholdet er reell, selv om eleven har fått en «boost» psykososialt, har lært seg nye fysiske ferdigheter og fått et motorisk løft. I beste fall tar skolen tak i noen av anbefalingene som kommer i den tverrfaglige rapporten som sendes fra rehabiliteringsinstitusjonen. Rapporten beskriver *hva* eleven har gjort, *hvordan* han/hun har gjort det, *tips* til videreføring, og hva de tenker er det *viktigste* nå. Tilbakemeldinger fra lærere er at disse rapportene er nyttige verktøy for dem i videre jobb med eleven.

1.4.1 Hvorfor Drop-In som metode på VHSS?

I løpet av årene som idrettspedagog og som leder for det tverrfaglige teamet som jobber med barn og unge på VHSS, har jeg stilt meg spørsmålet hvordan overføringsverdien (for eleven) fra habiliteringsopphold til lokal skole kan forsterkes. Mange av elevene som kommer til habiliteringsopphold har lavt selvbilde, dårlig selvtillit på mange områder, og mestringstroen er lav. I løpet av habiliteringsoppholdet får de et løft psykososialt og fysisk, og tilbakemeldingene på dette er stort sett positive. Når jeg leste om Drop-In metoden første gang tenkte jeg at denne metoden kan være ett svar som bygger på barn og unges egne ressurser; Ved å strukturere samtaler med elever etter Drop-In metoden, og gi elever oppgaver hvor de konkret jobber med det som de selv ønsker av forandring, gjerne ut fra en meldt bekymring, vil det tydeliggjøres for eleven at han eller hun klarer mye mer enn de selv tror, og at eleven selv er i stand til å få til endring dersom de får konkrete oppgaver å

jobbe med. Det kan gjelde sosiale, psykososiale, atferdsmessige eller fysiske områder. Dersom lokal lærer kan jobbe videre etter samme metode i etterkant av habiliteringsopphold, støtte eleven videre i tydeliggjøring av sin elevrolle, vil det være til nytte for elevens utvikling, og dermed en styrking av overgangen mellom habilitering og skole/kommune.

Elever som er usikre på sin elevrolle fra før av, eller som føler usikkerhet når de skal tilbake etter lengre fravær, må møtes på en god måte hvor de bli sett og verdsatt.

Disse faktorene kan påvirke elevens selvbilde, selvtillit og mestringstro, og kan ytterligere forsterkes ved at samme metode benyttes av spesialisthelsetjeneste og skole, helse- og sosial tjenesten lokalt. Eleven vil kunne utnytte sine ressurser bedre i sin rolle som elev, og bli mer aktiv og deltakende på flere arenaer.

At samme metode brukes av ulike fagpersoner fra ulike tjenestenivåer vil også være en fordel for videre samhandling.

2.0 Gjennomføring

Beskrivende plan for hvordan praktisk gjennomføring skulle foregå ble utformet og revidert når det var påkrevd. Koordinering med teamet for barn og unge var viktig for å sikre smidighet under gjennomføringsfasen. Koordineringen gikk gjennom teamsjef og lærer ved skoleavdelingen (som også er en del av den interne referansegruppen).

2.1 Rekruttering av deltakere

Det ble rekruttert deltakere i januar-mars 2014, fra tre ulike grupper med barn som skulle inn til rehabiliteringsopphold ved VHSS. Planleggingsarbeidet ble gjort i god dialog med teamet som jobber med barn og unge med mål om smidighet rundt både informasjonsarbeid og gjennomføring av samtaler med elevene.

Målet var at Drop-In metoden skulle bli en av metodene som kan anvendes under rehabiliteringsopphold for barn og unge ved VHSS.

2.1.1 Informasjon til foresatte og skole om prosjektet

Første informasjonsbrev ble sendt ut før deltakerne kom til opphold. Ved å få informasjon om prosjektet tidlig, kunne de gjøre seg noen tanker om egne barn var i målgruppa. Brevet er vedlagt denne rapporten (vedlegg 1). Samtidig ble det sendt informasjonsbrev til elevenes kontaktlærere, slik at også de var informert om prosjektet og kunne gjøre seg noen tanker rundt egen elevs elevrolle (vedlegg 2). I informasjonsskrivet ble det bedt om tillatelse til å gjøre lydopptak av samtalene.

Utformingen av informasjonsbrevene tok utgangspunkt i informasjonsskriv som var brukt under forskningsprosjektet til J. Midtsundstad, når metoden ble utviklet. Målgruppen elever som metoden retter seg mot, er der det er en *bekymring rundt eleven*.

Barn og unge med funksjonsnedsettelse som kommer til habiliteringsopphold ved VHSS hører stadig om *bekymringer* som er rundt dem. I prosjektet diskuterte vi viktigheten av å flytte fokuset fra *bekymring* til *forandring*. Fokuset rettes da på den positive *forandringen* som kan oppnås gjennom bruk av Drop-In metoden. Denne endringen ble gjort i informasjonsbrevene og i kommunikasjonen som var med foresatte, lærere og andre.

Dagen etter ankomst til VHSS ble det gjennomført felles informasjonsmøte med gruppene, hvor foresatte og barn var til stede, og hvor mål og hensikt med prosjektet ble gjentatt. Det var også viktig å klargjøre hvilke elever som var i målgruppen for prosjektet, og gi eksempler på hvem *eleven som strever med sin elevrolle* kan være (ikke har venner på skolen, lett kommer i konflikt med medelever, de som er «usynlig» for lærer, ikke gjør lekser, kommer ofte for seint, ikke får delta i aktiviteter sammen med andre i friminuttet m.m). Det var satt av tid til eventuelle spørsmål fra de foresatte, og forskningsmedarbeider var tilgjengelig for individuell kontakt når noen av de foresatte hadde behov for nærmere avklaringer.

Foresatte skrev under samtykkeerklæring på vegne av sitt barn (vedlegg 1).

Informasjonsskriv, inkludert samtykkeerklæring, ble sendt til elevens kontaktlærer slik at kontakt mellom prosjektet og lærer var godtatt, og for sikre oppfølging av eleven etter endte Drop-In samtaler (vedlegg 2).

2.2 Gjennomføring av samtaler

Å kunne stille åpne spørsmål under samtalene er viktig for å få eleven til å reflektere og komme med sine svar, og en liten huskeliste med eksempel på åpne spørsmål var god å støtte seg til (vedlegg 3). I tillegg var det utarbeidet en logg som kunne brukes under samtalene, som et kartleggingsverktøy. Loggen finns nå på nettsiden www.dropin.no

12 barn startet opp med avklarende samtaler, og 4 gjennomførte samtalene etter trinnene i Drop-In metoden.

For de åtte som falt fra, kategoriserte vi de i tre hovedårsaker:

- i) Eleven var trygg på sin elevrolle slik at de var utenfor målgruppen.
- ii) Trygghet og tillit til forskningsmedarbeider var ikke god nok til at de ville vedkjenne seg bekymringen som var meldt fra foresatt og/eller lærer.
- iii) Vurdering om kognitivt funksjonsnivå til eleven er på et slikt nivå at de var innenfor målgruppen til Drop-In metoden

For de som ble kategorisert i årsak ii) *trygghet og tillit til forskningsmedarbeider var ikke god nok til at de ville vedkjenne seg bekymringen som var meldt fra foresatt og/eller lærer*, var ikke elevens motivasjon til endring til stede på tidspunktet som samtalen ble gjennomført, og rammene i prosjektet tillot ikke at det ble brukt mere tid sammen med disse elevene for å se om det var mulig for Drop-In medarbeider å komme i posisjon slik at eleven ønsket en endring (prosjektets varighet og rehabiliteringsoppholdets varighet). Når det gjelder årsak iii), *vurdering om kognitivt funksjonsnivå til eleven er på et slikt nivå at de var innenfor målgruppen til Drop-In metoden*, ble det gjort en vurdering på elevens evne til å reflektere over egen rolle, se seg selv i relasjon til andre under samtalene, på selvstendig grunnlag, når de fikk en oppgave de skulle øve på. Der vi fortsatt var i tvil, også etter samtale og rådføring med foresatt og ansatte i teamet på VHSS, ble en første samtale gjennomført, før vurderingen ble gjort.

De fire som gjennomførte samtalene etter trinnene i Drop-In metoden benevnes videre som «Sofie», «Svein», «Tobias» og «Lars». For Sofie og Tobias var det meldt bekymring fra

foresatte. Lærerne til disse to vurderte ikke at de strevde med elevrollen sin. For Svein og Lars var det bekymring fra både lærere og foresatte som medførte inklusjon i prosjektet.

2.2.1 Om samtale og elevenes ønsker om endring

Drop-In samtale ble gjennomført av Bergkvist, og i startfasen under kyndig veiledning av Midsundstad. De første samtale foregikk på klasserommet på VHSS, hvor barna var i kjente omgivelser. Etter hvert ble det nødvendig å finne et annet rom fordi klasserommet skulle brukes til andre formål. Et samtalerom nært klasserommet ble brukt til resten av samtale.

Samtale ble lagt til tidspunkt hvor elevene ikke hadde andre aktiviteter, fordi det var viktig at deltakerne skulle få delta sammen med de andre i de planlagte aktivitetene.

Elevene hadde følgende ønske om endring:

- Sofie, 6. klasse, ønsket å gå fra å være usynlig til å bli synlig.
- Svein, 6. klasse, ønsket at de andre skulle sentre mer til han når de spilte fotball.
- Tobias, 7. klasse, ønsket at en medelev skulle slutte å plage han.
- Lars, 6. klasse, ønsker at han skulle klare å konsentrere seg lengre i skoletimene.

Oversikt over antall samtaler gjennomført med elevene som fullførte Drop-In samtale:

	Sofie	Svein	Tobias	Lars
Innledende samtale	1	1+1	1	1
Samtale under habiliteringsoppholdet	2	2	3	0
Samtale via Skype / telefon	3	3	3	4
Overførings-samtale sammen med lærer	1	1	1	1

2.2.2 Kontakt med elevenes lærere

Tobias og Lars fikk besøk av lærer i løpet av oppholdet, mens Sofie og Svein ikke fikk besøk. I løpet av perioden hvor Drop-In samtale pågikk, var det telefonkontakt mellom

Drop-In medarbeider og den enkelte elevs lærer. Lærer skulle koordinere videre samtaler mellom Drop-In medarbeider og elev etter endt habiliteringsopphold. I tillegg var lærer viktig for å sikre overgangen mellom habiliteringsoppholdet og lokal skole, lærer skulle være videre støtte for elev slik at elevrollen fortsatt kunne utvikles positivt. Alle fire elevene hadde en siste Drop-In samtale hvor også lærer deltok.

2.2.3 Samtaler med elevene etter hjemkomst / endt habiliteringsopphold

Det var et ønske om å bruke Skype i samtaler som skulle foregå etter at elevene reiste hjem. Å se hverandre under samtalen ansees som viktig fordi mimikk, blick og kroppsspråk kan formidle andre ting enn ordene gjør.

Tre av de fire elevene hadde Skype tilgjengelig, to på skolen og en hjemme. For den fjerde var ikke Skype tilgjengelig, hverken på skolen eller hjemme. Her ble telefon brukt. Her er en oppsummering av erfaringene ved å bruke Skype og telefon:

- Samtalene som ble gjennomført på skolen ble organisert av lærer. Foresatte hjalp til der hvor samtaler ble gjennomført hjemme.
- Tidspunkt på dagen samtaler skulle gjennomføres ble organisert av lærer (eller foresatte hjemme), i samarbeid med elev og Drop-In medarbeider (når passer det i forhold til skolehverdagen, det som skjer i friminuttene, på tur til / fra skolen?). Sofie hadde første samtale like *etter* skoletid, det medførte at hun ikke fikk gå hjem sammen med vennene sine, noe som var viktig for henne. Vi endret da tidspunkt, slik at samtaler ble gjennomført i slutten av en time og i litt av et friminutt.
- Omgivelsene, hvor eleven sitter, når samtaler gjennomførtes var av betydning for gjennomføringen. Spesielt for elever som har utfordringer med å konsentrere kan det være lurt å eliminere flest mulig av forstyrrende elementer. Lars lot seg avlede av det han hadde rundt seg, både i rommet der han satt, og utenfor vinduet. Bakgrunnen der Drop-In medarbeider satt var han også opptatt av. Å tenke igjennom dette i forkant, sammen med lærer og elev er derfor en god idé. I tillegg må Drop-In medarbeider ha ulike metoder klar for å håndtere eleven når konsentrasjonen svikter. I samtaler med Lars ble det viktig at de ikke varte for lenge, og vi gjorde på

forhånd avtale om at jeg skulle «markere time-out» når det skled ut. Det ble også viktig at jeg tålte disse avbruddene uten å vise irritasjon.

- Tidspunkt for å inkludere lærer i samtale skulle ideelt sett være etter at ønsket endring var oppstått. Dersom det er forhold som tilsier at lærer bør inkluderes tidligere, må det gjøres. For Tobias, som opplevde mobbing på skolen, ble lærer kontaktet tidlig slik at nødvendige grep ble tatt der. For at Lars skulle kunne gjennomføre ønsket endring om å klare å konsentrere seg lengre i skoletimene, måtte en medelev involveres. Da var det naturlig å kontakte lærer slik at han / hun kunne ta en samtale med eleven. For Svein var det kontakt med lærer blant annet for å få en ekstra vurdering på om Svein var innenfor målgruppen for Drop-In metoden. For Sofie gjennomførte vi etter planen, og lærer ble koblet inn når Sofie hadde fått gjennomført den ønskede endringen.
- For Sofie, Lars og Tobias fortsatte samtale til ønsket endring var oppnådd. For Svein fortsatte samtale til vi ble enige om å avslutte og overføre videre oppfølging til kontaktlærer.

2.3 Lærernes eller foresattes vurderinger 1-2 måneder etter avslutning av Drop-In samtale

For «å ta temperaturen» på hvordan lærerne opplevde elevene en stund etter at Drop-In samtale var avsluttet ble det tatt kontakt med lærer eller foresatt, en tid etter at elevene hadde oppnådd ønske om endring.

- Sofie er en gladere og mer tydelig og mer synlig jente (foresatt).
- Svein reflekterer over egen situasjon på en annen måte, har modnet en del, og har hatt godt av prosessen (lærer).
- Tobias er tryggere og tydeligere. Han opplever ikke lenger at medeleven plager han, og han vet at han er sterk inni seg og kan takle dersom noen andre erter. I tillegg har han forbedret karakter i flere fag (lærer).
- Lars har erfart at det hjelper å si i fra, han mistet ikke vennen sin selv om han sa i fra. Han lar seg fortsatt lett forstyrre (lærer).

2.4 Drop-In fortellinger

Samtalene med elevene ble transkribert og komprimert, og laget til Drop-In fortellinger som ligger på nettsiden www.dropinmetoden.no. Under følger to av fortellingene.

2.4.1 Sofie 6. trinn: *Fra usynlig til tydelig*

Planlegging

Sofie har en funksjonsnedsettelse og har endel smerter når hun kommer til rehabiliteringsopphold. I hverdagen medfører det at hun er mindre utholdende enn andre barn i lek og aktivitet. Sofie er stille og beskjeden. Hun trekker seg unna en del situasjoner fordi hun er engstelig for smerter.

Lærer beskriver Sofie som en elev med mange venner, som trives, er flink på skolen og trygg på sin elevrolle. Mor hører om lærerens refleksjon, og ønsker en samtale med Drop-In medarbeideren. Hun har tidligere fått brosjyre som omhandler metoden. Mor uttrykker bekymring over at Sofie er stille, forsiktig og veldig beskjeden. Sofie blir ofte sist når det skal være aktiviteter både under rehabiliteringsoppholdet og på skolen. Drop-In medarbeideren planlegger å begynne første møte med å fortelle Sofie om morens bekymring.

Introduksjon

Sofie sitter allerede i klasserommet på sykehuskolen når Drop-In medarbeideren kommer inn. "Moren din forteller at det er vanskelig for deg at de andre bestandig får tur før deg, synes du at det stemmer"? "Ja, det synes jeg", sier Sofie. "Har det vært sånn her på rehabiliteringsoppholdet også"? "Ja, når vi skulle kjøre hundekjøring, og spille spill er jeg alltid sist", sier Sofie med svak stemme. Hun forteller at det ofte er sånn på skolen hjemme også. "Er dette noe du gjerne skulle ha forandret på"? "Nei", sier Sofie. Kroppsspråket tyder på at dette er vanskelig for henne. Drop-In medarbeideren forteller om voksne og barn hun kjenner, som har liknende utfordringer. "Når dere skulle ha hundekjøring, hva kunne du sagt eller gjort for å komme lengre fram i køen"? Sofie svarer ikke og vrir seg på stolen.

"Hvem var det som fikk være først på hundekjøringen da, var det guttene"? Sofie nikker. Hva sa de da? "Jeg vil være først, jeg vil være først", sier Sofie. "Fikk de være først da"? "Ja", sier Sofie. "Kan du si det samme som guttene"? Det kan Sofie si, men de snakker også om hvordan guttene bruker stemmen sin så alle hører dem når de får være først. Sofie får i oppgave å øve foran speilet, si ordene høyt slik at hun hører styrken i sin egen stemme. Drop-In medarbeideren lar Sofie tenke på hva hun skal si dersom de andre ikke vil gå med på hennes ønske om å være først. "Da kan jeg bare gå", sier Sofie. "Ja, det kan du jo gjøre, men da får du jo ikke forandret det å bli sist. Hvis du skulle få til en forandring på det, så måtte du stå på litt"! De snakket litt om hva Sofie kan gjøre isteden. Jeg tror du er så sterk inni deg! Ja, sier Sofie. Hun er klar for endring. Drop-In medarbeideren skriver logg fra samtalen.

Oppfølging

Sofie og Drop-in medarbeideren møtes dagen etter. Ansiktet til Sofie stråler. "I går når vi spilte kinasjakk da sa jeg det", sier Sofie. "Jeg sa: kan jeg bli først for jeg blir alltid sist, og så fikk jeg det, og det synes de andre var greit", sier Sofie. Hun hadde øvd inne seg, og hun klarte å si det høyt slik at alle hørte. "Jeg synes det var så fint det du greide øvelsen, og at du øvde inni deg var veldig lurt!" sier Drop-In medarbeideren.

Sofie fortsatte å øve mens hun var på institusjonen, og de avtalte helt konkret hvordan hun skulle gjøre det når hun kom hjem på skolen.

Drop-In medarbeideren bruker loggen fra samarbeidet med Sofie for å skrive rapporten som sendes fra institusjonen til hjem og skole. Hvilken metode som er brukt beskrives også.

De fortsetter samtalen over telefon etter at Sofie reiste hjem. Sofie forteller: "Det var en lek, og jeg sa i fra at jeg ville være først". "Har du tenkt på hvordan stemmen din var da du sa det"? "Eh...sånn litt høyt", sier Sofie. "Det er veldig flott at du tør å bruke en sterk stemme! Hvordan kjentes det ut inni deg når du sa det"? "Det kjentes bra ut", sier hun. Hun hadde øvd inni seg på turen hjem også.

Sofie mestret samme type oppgave to ganger til og hun er sikker på at hun kan fortsette å si fra. Drop-In medarbeideren involverer Sofies lærer og forteller hva de har øvd på og hvilken forandring Sofie har fått til. De er enige om å spørre læreren om å være Sofies «hemmelige hjelper» videre.

Oppsummering

Oppsummeringsmøter avholdes etter at eleven har fått til ønsket endring. Ofte er det en tid etter avsluttet opphold på sykehus / rehabiliteringsinstitusjon, og det kan gjennomføres som telefon- eller Skype-møter. Læreren får høre at Sofie syntes det var leit at hun bestandig var sist når det skulle være aktiviteter eller spill. Og at Sofie hadde fått til å endre på det. Læreren sier at de skal få til å jobbe videre med dette dersom Sofie trenger veiledning videre.

Avslutning

Sofie oppsummerte forandringen selv: "Før var jeg alltid sist og stod mest å så på, nå tørr jeg si at jeg vil være først. Når jeg tenker på det, får jeg en sånn artig følelse i magen av å greie det"!

2.4.2 Svein 7.trinn: Fra avhengighet til mer selvstendighet

Planlegging

Svein har en funksjonsnedsettelse som gjør at han ikke løper like fort som andre. Far har fått brosjyren om Drop-In metoden. Han ønsker Drop-In samtaler for at Svein skal bli motivert til andre aktiviteter enn fotball. Svein liker å spille fotball på skolen, men begynner å henge etter og opplever at han ikke får pasninger fra de andre. Det synes Svein er sårt, og han blir lei seg. Lærer er bekymret fordi Svein er litt uselvstendig. Lærer har stilt større krav til Svein etter hvert, og det er framgang! Svein bruker mye energi på det han skal gjøre, dermed blir dagene krevende.

Introduksjon

Drop-In medarbeideren forteller om lærers bekymring, og om fars ønske. Hun spør Svein om han kjenner seg igjen, og om det er noe han kan tenke seg å endre. "Jeg vil spille fotball", sier Svein. Hans ønske om endring er at de andre skal sentre mer til han når de spiller fotball på skolen. "Hva kan du gjøre for at det kan skje"? "Læreren skal si i fra at de andre skal sentre", sier Svein. "Når du er 12 år er det kanskje andre løsninger som er smartere enn å be læreren om å snakke til klassekompisene dine", sier Drop-In medarbeideren. Svein synes det er best hvis læreren ordner opp. Samtalen fortsetter om ulike ting som Svein kan gjøre for at de andre skal sentre: plassering på banen, egnet fottøy for ikke å skli, være keeper, og spille ball sammen noen få utenfor ballbingen. Svein ønsker å spille sammen med de andre i ballbingen. "Det er det som er gøy", sier Svein! Det andre har han prøvd, sier han.

"Det er bra at du tør å spille fotball selv om du ikke løper like fort eller på samme måte som andre. Å ha den gutsen som du har er fint"! Drop-In medarbeideren forklarer Svein hva «guts» er, og Svein nikker gjenkjennende. Svein fikk i øvelse å rope det samme som de andre i klassen roper når de vil ha pasninger: «Hei, sentre her!» Han fikk i øvelse å prøve det i gymsalen på rehabiliteringssenteret om ettermiddagen.

Oppfølging:

Neste samtale, spør Drop-In medarbeideren Svein hvordan det gikk med øvelsen. Han hadde greid øvelsen fint! De snakket om hva Svein kan gjøre når han opplever at de ikke senterer til han. "Du er så sterk inni deg at du ikke trenger å si fra til læreren dersom pasningene ikke kommer med en gang", sier Drop-In medarbeideren. "Det har du vist på habiliteringsoppholdet". Svein er nå klar til å prøve seg sammen med klassen hjemme på sin lokalskole. Drop-In medarbeideren bruker loggen når hun skriver Svein sitt ønske om endring i rapporten, hva han har øvd på, og hvor mye som gjenstår. Rapporten sendes fra institusjonen til hjem og skole. Hvilken metode som er brukt beskrives også.

Samtaler etter habiliteringsoppholdet gjennomføres via Skype:

Svein sier: "Jeg skåret et bra mål i dag, jeg skøyt fra vingen! Det var rå-artig - men forrige gang fikk jeg ikke noen pasninger, det kjentes ikke noe godt ut inni meg, men jeg sa det

ikke til læreren"! "Når du spiller så mye fotball vil du kanskje oppleve noen dager hvor det ikke går like greit". De var enige om at det var vanlig for alle fotballspillere. Svein hadde også stått i mål og erfart at han ikke ble like sliten som når han spiller ute på banen. Han får samme øvelse flere ganger. Drop-In medarbeideren støtter og veileder, og Svein sier at han skjønner mer av hvordan det er å være fotballspiller nå, men han synes fortsatt det er vanskelig.

Oppsummering

Drop-In medarbeideren forteller læreren hva Svein har jobbet med: Å få flere sentringer på fotballbanen. Opprinnelig ville Svein at læreren skulle løse dette, men nå sier Svein: "Nå skal jeg ikke si i fra før til sommeren!" Læreren har observert at Svein er blitt mer selvstendig og han roser Svein for jobben han har gjort, og de to avtaler å fortsette samtale på skolen.

Avslutning

Læreren til Svein fortsetter arbeidet med Drop-In metoden og avslutter når forandringen er oppnådd. For Svein handlet det om at de andre skulle sende flere pasninger, men for Drop-In medarbeideren og læreren handler det om å bruke dette ønsket til å oppnå at Svein blir mer selvstendig og på den måten få en bedre elevrolle i klassen sin.

2.5 Referansegruppe – kurs i Drop-In metoden

I november 2014 ble det planlagt og gjennomført et nasjonalt kurs om innføring av Drop-In metoden på Gardermoen. Målgruppen var alle som arbeider i skolen, i kommunen eller i spesialisthelsetjenesten med barn og ungdom. Planlegging og gjennomføringen ble gjort av Jorunn Midtsundstad, med fagbakgrunn fra skole, Anders Midtsundstad fra helse- og sosial, og Tove Bergkvist fra spesialisthelsetjenesten. Vår ulike profesjonsbakgrunn ga oss legitimitet hos deltakerne, og våre refleksjoner sammen med kursdeltakerne ble troverdig.

Målet med kurset var to-delt: 1. Tanken bak kurset var å bruke nettstedet sammen med deltagerne slik at kurset fungerte som en referansegruppe for å sikre at nettstedet fungerte. Nettstedet ble rettet opp i samarbeid med nettleverandøren Custom Publish etter kurset. 2. Selve kurset ble også evaluert og endret for å kunne fungere som en kurspakke som kan tilbys andre grupper.

Det var 15 kursdeltakere med ulik fagbakgrunn. Det var lærere som jobber i spesialisthelsetjenesten, en psykolog fra spesialisthelsetjenesten, lærere og miljøarbeidere fra kommuner, en fra Norges Idrettsforbund og en med fylkeskommunal tilknytning. Programmet for kurset ligger vedlagt (vedlegg 4).

2.6 Kurs i Drop-In metoden med Sykehuskolene tilknyttet Nordlandssykehuset

Det ble gjennomført et 4 timers introduksjonskurs for ansatte i Sykehuskolen ved Nordlandssykehuset. Det deltok 19 spesialpedagoger som har sitt daglige virke på 6 ulike undervisningssteder.

Tilbakemeldingene var gode, og her er noe av det som kom fram;

- Drop-In metoden er en metode som kan anvendes på elever som de har ansvaret for.
- Samhandling med lokal skole får bedre forutsetninger fordi samme metode kan brukes videre sammen med eleven (samme begreper og samme språk).
- Å bygge på elevens motivasjon for endring oppfattes som veldig bra.

3.0 Lansering av nettressursen Drop-In metoden

Lansering av nettressursen ble gjort i forbindelse med Aktiv Ung sin nasjonale konferanse Ulikhet gir mulighet i Bodø 2.-3. Desember 2014. Du finner mer om metoden på nettstedet [Drop-In metoden](#).

Nettsiden er oppdelt i ulike faner, og henvender seg til lærere og skoleledere, helse-, miljø- og sosialledere, og til ansatte i spesialisthelsetjenesten. Det er også en fane rettet mot elever og foresatte.

Nettstedet ble utviklet som en del av prosjektet som denne rapporten omhandler.

4.0 Måloppnåelse

Vedlegg til rapportering til Helsedirektoratet ligget vedlagt (vedlegg 5). Det beskriver grad av måloppnåelse ut fra kriteriene som var satt fra Helsedirektoratet og satsning på psykisk helse i skolen.

Delprosjektet som ble gjennomført av Aktiv Ung er slutført etter avtale med UiA. Det betyr at Drop-In samtaler er gjennomført, data er levert til bruk på nettsiden (*Drop-In fortellinger, Slik er metoden for ansatte i Spesialisthelsetjenesten, ønsker og øvelser*). Innspill til utformingen av, og innhold i, veilederen er gitt. Noen innspill ble tatt til følge, mens andre ble forkastet, mest på bakgrunn av at veilederen skulle være felles for skole, helse- og sosial og spesialisthelsetjeneste, og referansen var Opplæringsloven, og da spesielt §9a).

Ved å analysere innsamlet datamateriale fra de fire casene i prosjekt Elevdeltakelse, forventes det at komme fram ny kunnskap om hvordan barn og unge med funksjonsnedsettelse bedre kan støttes i sin elevrolle. Dette skal publiseres i en egen artikkel, men er ikke en del av prosjektet.

5.0 Tanker om videre arbeid og strategi rundt Drop-In metoden

Aktiv Ung har som langsiktig mål at Drop-In metoden skal være kjent i alle landets kommuner. Dette er nå nedfelt i Aktiv Ung sin Strategiplan for 2015-2016, og i delen om Fag, metodeutviklings & rådgivningsoppgaver er Drop-In metoden synliggjort med følgende satsningsområder:

Finne samarbeidspartnere for å søke eksterne prosjektmidler.

- Opplæring/kurs til institusjoner, kommuner og fylker;
 - Gjøre Drop In metoden til et anvendt verktøy for lærere, miljøarbeidere/sosialarbeidere og spesialisthelsetjenesten tilknyttet elever.
- Bygge opp nettverk av Drop-In ressurspersoner.
- Kunnskapsspredning gjennom opplæring og kurs til institusjoner, kommune, fylker.
- Videreutvikling av Drop-In metoden (artikler, forskning, oppdatere nettside)

Ekstern finansiering er en forutsetning for å lykkes med å gjøre Drop-In metoden kjent og brukt.

Referanser

Bergkvist, T (2012): Effekt av habiliteringsopphold ved Valnesfjord Helsesportssenter. Mastergrad, Universitet i Nordland

Ekeland Tor-Ove, Heggen Kåre (red) (2007): *Mestring og myndiggjering – reform eller retorikk*. Gyldendal akademiske.

Midtsundstad, J.H. (2013). Drop-In. En metode for å veilede elever til en positiv elevrolle. *Bedre skole 3/2*

Midtsundstad, J. H. (2013). Perspektiver på inkludering i praksis - en analyse av FmB-metoden. i: A. Midtsundstad. Fritid med Bistand. En metode for å støtte sosial inkludering. Bergen: Fagbokforlaget.

Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2013). Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring. 2. utg., Oslo: Universitetsforlaget

Sæbu Martin (2011): Physical activity and motivation in young adults with physical disability. Norwegian School of Sport Science. Oslo

Svendby, E. B (2013): Jeg kan og jeg vil, men jeg passer visst ikke inn. Doktorgrad Norges Idrettshøgskole

VEDLEGG 1

Til elev og foresatte om forskingsprosjektet: Elevedeltagelse

Når du får dette brevet har du og dine foreldre bestemt dere for å komme til Valnesfjord Helseportsenter. Her vil du møte flere voksne som vil ta dere imot og gjennomføre opplegget dere har fått informasjon om. Denne gangen når du kommer hit vil du også møte Tove Pedersen Bergkvist som vil tilby dere å delta i et prosjekt som heter Elevedeltagelse. Dette brevet er informasjon om hva prosjektet handler om og hva det innebærer for deg å være med.

Vil du være med på prosjektet?

Å bli med på prosjektet: Elvedeltagelse, innebærer at du får lov til å prøve ut Drop-In metoden som skal gi deg støtte til å få det bedre på skolen. De som blir spurt er barn og ungdom som noen ganger er innlagt til habiliteringsopphold i spesialisthelsetjenesten. Vi, Tove Pedersen Bergkvist og jeg Jorunn H. Midtsundstad, ønsker å hjelpe de av dere som synes det er vanskelig å pendle mellom behandling og skole. Flere barn og unge med funksjonsnedsettelser synes det er vanskelig å finne sin plass blant de andre elevene, og de synes det blir enda vanskeligere når de kommer tilbake fra behandlingsopphold. Vi ønsker å hjelpe dere med å få det bedre til på skolen. Det vil vi gjøre ved å bruke en metode som heter Drop-In som tar utgangspunkt i hva du selv synes er vanskelig sammen med det læreren din bekymrer seg for. Det er dine forslag til løsninger som er utgangspunktet for vår støtte. Å si ja til dette, innebærer at du i slutten av ditt opphold på Valnesfjord helseportsenter, møter Tove og Jorunn til samtaler på skolerommet. Vi snakker sammen og finner gode løsninger på hvordan du kan få det bedre til sammen med andre. Etter at du reiser hjem til skolen din, vil du fortsette å ha samtaler med Tove via skype eller telefon ca. en gang i uken. Målet er å støtte deg i å gjøre forandringer som hjelper deg å få det bedre og nå dine mål. Vi følger deg vanligvis i et år. Mange barn synes dette er vanskelig å få til alene, derfor er hensikten med prosjektet å utvikle en metode for å hjelpe barn/ungdom til å trives bedre på skolen.

Lydopptak og kontakt med læreren din

For å få dette til, trenger vi å ta lydopptak av våre samtaler og kunne spørre læreren din om hvordan det går, og fortelle læreren om hvordan vi synes det går med våre samtaler. For noen av dere vil det også være aktuelt å snakke med sociallæreren på skolen eller helsesøster der du bor. Det må vi selvsagt spørre deg om lov til, derfor ber vi deg undertegne en samtykkeerklæring. Når vi snakker sammen på Valnesfjord og på skype eller telefon, vil vi ta lydopptak av samtalene våre. Samtalene vil gjennomføres av Tove Pedersen Bergkvist som arbeider ved Aktiv Ung, Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge og på Valnesfjord helseportsenter, og Jorunn H. Midtsundstad som arbeider ved institutt for pedagogikk, Universitetet i Agder.

Frivillig

Det er frivillig å delta i prosjektet og det vil ikke få konsekvenser for deg i forhold til skolen, lærere eller Valnesfjord helseportsenter hvis du velger å ikke delta eller senere velger å trekke deg. Opplysningene vi samler inn, vil bare vi som forskere få tilgang til, lydopptak fra samtalene slettes, og det vi har skrevet anonymiseres innen prosjektslutt. Prosjektet er forventet avsluttet januar 2015.

Prosjektet er godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskaplig datatjeneste og gjennomføres i tråd med norsk personvernlovgivning. Universitetet i Agder er behandlingsansvarlig institusjon

Dersom du har spørsmål i forbindelse med prosjektet, ta gjerne kontakt med oss på telefonnummeret eller e-postadressen som er oppgitt under.

Med vennlig hilsen Tove Pedersen Bergkvist
Mobil: 47669916
Tove.Bergkvist@vhss.no

Jorunn H. Midtsundstad
Tlf: kontor: 38 14 12 29, Mobil: 91561078
jorunn.midtsundstad@uia.no

Prosjekt *Elevdeltakelse*

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt skriftlig og muntlig informasjon og er villig til å delta i prosjektet Elevdeltagelse.

Dato/ Underskrift

.....

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og tillater at mitt barn deltar i prosjektet Elevdeltagelse.

Dato/ Underskrift

.....

VEDLEGG 2

Til kontaktlærere som har elever innlagt på Valnesfjord Helsesportssenter (VHSS)

Vi er to prosjektarbeidere, Tove Pedersen Bergkvist som arbeider på Valnesfjord Helsesportssenter, og Jorunn H. Midtsundstad som arbeider ved Universitetet i Agder, som henvender oss til deg fordi en av dine elever skal komme til Valnesfjord helsesportssenter i løpet av våren 2014. Vi har fått midler fra Helsedirektoratets satsning «Psykisk helse i skolen», for å prøve ut en metode for barn som pendler mellom behandling og skole. Denne metoden kalles Drop-In metoden og er et tiltak som kan brukes sammen med elever som står i fare for å utvikle en elevrolle som hindrer helse, trivsel og læring. Målet er å gå fra bekymring til forandring. Metoden er prøvd ut i samarbeid med sosialarbeidere i Vennesla kommune og to grupper lærere på to ulike skoler. Vi har gode resultater og forskningsresultater er publisert i Bedre skole. Les mer her: http://www.utdanningsforbundet.no/upload/Tidsskrifter/Bedre%20Skole/BS_2-2013/BS-2-13_web_Midtsundstad.pdf

Vi vil gjerne informere deg om hva vi vil gjøre, og hva dette vil bety for deg. Den beste måten å gjøre dette på, er å gi deg den samme informasjonen som elever og foresatte får når de kommer til VHSS. I et brev spør vi elevene om de vil være med på prosjektet og vi får både elevenes og de foresattes samtykke før vi setter i gang.

Informasjon som har gått til deltagerne

Vil du være med på prosjektet?

Å bli med på prosjektet: Elvedeltagelse, innebærer at du får lov til å prøve ut Drop-In metoden som skal gi deg støtte til å få det bedre på skolen. De som blir spurt er barn og ungdom som noen ganger er innlagt til habiliteringsopphold i spesialisthelsetjenesten. Vi, Tove Pedersen Bergkvist og jeg Jorunn H. Midtsundstad, ønsker å hjelpe de av dere som synes det er vanskelig å pendle mellom behandling og skole. Flere barn og unge med funksjonsnedsettelse synes det er vanskelig å finne sin plass blant de andre elevene, og de synes det blir enda vanskeligere når de kommer tilbake fra behandlingsopphold. Vi ønsker å hjelpe dere med å få det bedre til på skolen. Det vil vi gjøre ved å bruke en metode som heter Drop-In som tar utgangspunkt i hva du selv synes er vanskelig sammen med det læreren din bekymrer seg for. Det er dine forslag til løsninger som er utgangspunktet for vår støtte. Å si ja til dette, innebærer at du i slutten av ditt opphold på Valnesfjord helsesportssenter, møter Tove og Jorunn til samtaler på skolerommet. Vi snakker sammen og finner gode løsninger på hvordan du kan få det bedre til sammen med andre. Etter at du reiser hjem til skolen din, vil du fortsette å ha samtaler med Tove via skype eller telefon ca. en gang i uken. Målet er å støtte deg i å gjøre forandringer som hjelper deg å få det bedre og nå dine mål. Vi følger deg vanligvis i et år. Mange barn synes dette er vanskelig å få til endring alene, derfor er hensikten med prosjektet å utvikle en metode for å hjelpe barn/ungdom til å trives bedre på skolen.

Innsamling av data

Vi skriver også om at vi vil ta lydopptak av samtalene, at vi trenger deres samtykke for å snakke med deg som fagperson, og at det er frivillig og delta. Til din informasjon er prosjektet godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskaplig datatjeneste og gjennomføres i tråd med norsk personvernlovgivning. Universitetet i Agder er behandlingsansvarlig institusjon. Opplysningene vi samler inn, vil bare vi som forskere få tilgang til, lydopptak fra samtalene slettes, og det vi har skrevet anonymiseres innen prosjektslutt. Prosjektet er forventet avsluttet januar 2015.

Hva innebærer dette for deg som lærer

For deg som lærer vil dette prosjektet bety at Tove Pedersen Bergkvist tar kontakt når eleven har kommet til opphold på VHSS, og foresatte har skrevet under Samtykkeerklæring. I denne samtalen vil vi spørre om du har noen bekymringer for eleven med hensyn til hans eller hennes faglige, sosiale utvikling av elevrollen. Vi spør også om hvordan eleven forholder seg til skolens regler.

Rektor ved din skole får også en invitasjon som han skal videresende til elevens (kroppsøvings)lærere og det er en invitasjon til besøk på VHSS mens eleven er innlagt. Dette er en del av det vanlige opplegget som finner sted under innleggelse av skoleelever. Vi håper at du som kontaktlærer får muligheten til å komme på besøk.

Det som kommer i tillegg, er et spørsmål til deg om du kan være villig til å bli kontaktet og få spørsmål om hvordan det går med eleven når de kommer tilbake, på mail eller pr. telefon. Dette gjelder de samtalene Tove vil ha med elevene etter endt opphold.

Det er frivillig å delta i prosjektet og det er også greit hvis du velger å ikke delta eller senere velger å trekke deg. Vi vil gjerne formidle det vi finner ut, til deg gjennom en nettside som er under utvikling. Du kan også få tilsendt mer informasjon om Drop-In metoden hvis du er interessert. Dersom du har spørsmål i forbindelse med prosjektet, ta gjerne kontakt med oss på telefonnummeret eller e-postadressen som er oppgitt under.

Med vennlig hilsen Tove Pedersen Bergkvist
Mobil: 47669916
Tove.Bergkvist@vhss.no

Jorunn H. Midtsundstad
Tlf: kontor: 38 14 12 29, Mobil: 91561078
jorunn.midtsundstad@uia.no

Avtale

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og hatt en telefonsamtale med prosjektmedarbeider Tove Pedersen Bergkvist og ønsker å bistå min elev i prosjektet Elevdeltagelse. Jeg er inneforstått med at jeg vil bli kontaktet av prosjektmedarbeider i etterkant av min elev sitt habiliteringsoppholdet på Valnesfjord Helseportssenter

Dato/ Underskrift

.....

VEDLEGG 3

Hvordan stille åpne spørsmål:

- Åpne spørsmål er spørsmål som ikke kan besvares med bare ja eller nei
- Poenget med åpne spørsmål er at den du snakker med skal fortelle om sin opplevelse og sine tanker (ikke være enig med deg)
- En huskeregel er å begynne spørsmålene med ord som *hvordan, hva, hvilke, hva skal til, når og hva hvis...?*
- For å få våre elever på sporet forteller vi noen ganger om andre barn som har fått til ting eleven ønsker seg, hvordan de gjorde det og hvordan de tenkte
- Se etter kroppsspråket og begynn spørsmålene dine ut fra det du ser: Når jeg sa det så det ut som du smilte litt, hva tenkte du på da? Når kroppsspråket er krampaktig: Synes du det høres skummelt ut?
- Gjenta gjerne de ordene eleven selv bruker: Du sier det er *vanskelig* – hva er det helt konkret som er vanskelig, - er det å komme inn i rommet, eller er det å vite hva du skal si?
- Hvordan opplevde du det? Hva følte du da?
- Du kommer langt med en sterk interesse for hva barnet/ungdommen som sitter foran deg tenker, føler og opplever

VEDLEGG 4 Innføringskurs i Drop-In metoden Program og praktisk informasjon

Når: 6.-7. november 2014

Sted: Gardermoen Airport Hotel, Ravineveien 11, 2061 Gardermoen

Kurset retter seg mot deg som arbeider i skolen, i kommunen eller i spesialisthelsetjenesten med barn og ungdom.

Drop-In er en metode for å veilede elever til en mer positiv elevrolle. Bruk av metoden bør starte når eleven er i ferd med å miste tilhørighet til klassen sin. Målet er å gå fra bekymring til forandring gjennom samtale, veiledning og oppfølging. Bruk av elevens egne ressurser og motivasjon er sentral.

I løpet av de to kursdagene vil du få kunnskap som gjør det mulig å ta i bruk metoden.

Torsdag 6. november	
12:00 – 13:00	Lunsj med kort informasjon om kurset
13:00 – 18:00	Hva er Drop-In metoden? Tre prosjekter med gode resultater
	Fra bekymring til forandring: Hvordan jobber vi med elever?
	Hvordan samhandler vi om metoden i kommunen og i samarbeid med spesialisthelsetjenesten?
	Hvilke elever bekymrer dere? En øvelse
20.00	Felles middag og sosial samvær på hotellet
Fredag 7. november	
08:00 – 09:00	Frokost
09.00 – 12:30	Hvordan begynner vi?
	Planlegging, introduksjon, oppfølging, oppsummering og avslutning.
12:30 – 13:00	Lunsj og avreise

Forelesere:

Førsteamanuensis Jorunn H. Midtsundstad, Universitetet i Agder, som har utviklet metoden
Forskningsmedarbeider Tove P. Bergkvist, Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse.

Seniorrådgiver Anders Midtsundstad ved Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse/ leder av knutepunktet Fritid for alle.

Pris

Kr. 1.500.- som dekker frokost, 2 retters middag og lunsj begge dager m/ overnatting i enkeltrom. Dersom du ikke ønsker å overnatte på hotellet er prisen kr. 1000,-

Påmeldingsfrist: 23. oktober

Transport og parkering

SHUTTLEBUSSEN til Gardermoen Airport Hotel kjører hvert 20. minutt. Buss (Rute nr. S-55) går fra plattform utenfor ankomsthall i 1. etasje. Bussturen tar ca. 6 minutter. Det er gratis parkering ved hotellet.

Nasjonal kompetansetjeneste
for barn og unge
med funksjonsnedsettelse

VEDLEGG 5

Vedlegg til Altinn-rapporten (Helsedirektoratet)

Prosjekt: Elevdeltagelse og aktivitet i et forebyggende læringsmiljø

Vi har fått tilskudd til å utvikle en nettressurs for målgruppene: Elever og foresatte, lærere og skoleledelse, helse, sosial og miljøarbeidere og ansatte i spesialisthelsetjenesten. Innholdet på nettressursen er utviklet gjennom samarbeid i praksis med de ulike målgruppene og tekstene skrives i disse dager for å tilpasses nettressursen som utarbeides av leverandøren Custom Publish.

Beskrivelse av egne mål

Måloppnåelse

Følgende er rapportert

Mål 1: Utvikle en informasjons- og opplæringsressurs, en nettside med brosjyrer, veiledere, undervisningsopplegg som alle skoler, rektorer, lærere, foresatte og elever kan bruke for å finne informasjon om Drop-In metoden, som kan brukes til å skape systematiske strukturer på den enkelte skole i forebyggende psykisk helsevern gjennom elevenes aktivitet og deltagelse (Hentet fra søknaden).

Nettressursens plattform utvikles av Custom Publish og tekstene som skal være på nettsiden er nå under utarbeidelse. Vi har organisert målgruppene på en mer utvidet måte i forhold til mål 1, og har supplert med helse, sosial- og miljøarbeidere og ansatte i spesialisthelsetjenesten. Dette henger sammen med mål nummer 2.

Mål 2: Informasjons- og opplæringsressursen kan brukes av skolens samarbeidspartnere på kommunalt nivå. Viktige instanser for elevens læringsmiljø og psykiske helse som barnevernet og PP -tjenesten får kunnskap til å kunne etterspørre Drop-In metoden som tiltak for barn og ungdom (Hentet fra søknaden).

Nettressursen retter seg mot viktige instanser for elevenes læringsmiljø og psykiske helse. Hva som oppfattes og brukes som viktige instanser rundt en skolen kan variere, derfor har vi valgt målgrupper som vi mener favner disse viktige instansene gjennom personer ansatt i kommune og spesialisthelsetjenesten. Vi har valgt å rette oss mot disse målgruppene fordi vi mener at dette vil styrke mulighetene for samarbeid mellom viktige instanser i kommunene når det gjelder forebyggende arbeid mht psykisk helse. Vi ser at det gir muligheter på tvers

av profesjons- og institusjonsgrenser at personalet har en felles metode og en felles måte å tenke og handle på.

Mål 3: Nettsiden med metoden vil fungere som et utgangspunkt for samarbeid mellom behandlende institusjoner (helseforetakene) og skolen. Et samarbeid omkring en metode med fokus på forebyggende psykisk helsevern for barn og unge spesielt i overgangen mellom behandling og skole (Hentet fra søknaden).

Denne delen av arbeidet er i gang ved Valnesfjord helsesportsenter ledet av Tove Pedersen Bergkvist. Hun har gjennomført Drop-In samtaler med barn og ungdom fra tre ulike grupper som har vært innlagt dette halve året. Vi forsøker å la Drop-In metoden bli en del av oppholdet og ved helsesportsenterets sykehuskole.

Vårt møte med kriteriene for måloppnåelse

Videreføre og styrke skolens systematiske arbeid for å skape et læringsmiljø som fremmer alle elevenes psykiske helse.

Drop-In metoden er en arbeidsform som lærere tar i bruk på sin skole i møte med sine elever. Vi har nå to skoler som har grupper av lærere ledet av sosiallærer som støtter hverandre i bruk av metoden og som støttes av rektor. Disse lærerne, sosiallærer eller rektor lærer nå opp andre lærere og skolens fagarbeidere. Nettressursen vil derfor inneholde presentasjoner som lærere kan bruke for å gi opplæring til personale på skolen sin. Lærere og sosiallærere fra disse skolene vil brukes i små informasjonsfilmer om metoden på nettressursen dropinmetoden.no. På nettsiden vil det også ligge en veileder i hvordan skolen kan organisere og samordne sitt systematiske arbeid for å skape et læringsmiljø som fremmer alle elevenes psykiske helse.

Videreføre og styrke innsatsen for å øke kompetansen i skolen om psykisk helse

Nettressursen formidler Drop-In metoden som et forebyggende tiltak som svar på opplæringsloven paragraf 9A. Drop-In metoden peker spesielt på forebyggende arbeid inn mot psykisk helse ved å fokusere på læreres daglige arbeid med individuell omsorg for og veiledning av elever som står i fare for å utvikle en vond og vanskelig elevrolle i klassen. Vi formidler at alle elever som står i fare for å utvikle dårlig psykisk helse kan få tidlig hjelp ved at læreren deres gjennom Drop-In metoden sikrer tilhørighet og en god elevrolle.

Kompetansen kan også økes gjennom at nettressursen vil ha et bibliotek hvor nyere forskning, artikler og annen litteratur skal være tilgjengelig for leserne.

Styrke samhandlingen og samarbeidet mellom viktige instanser for elevenes læringsmiljø og psykiske helse.

På nettsiden vil det under hver av målgruppens sider, ligge informasjon og eksempler på organisering og samarbeid mellom viktige instanser for elevers læringsmiljø og psykiske helse. Vi har i dag et prosjekt ved Valnesfjord helsesportsenter der vi prøver ut Drop-In metoden ved deres «sykehuskole» som ledd i rapportering og samarbeid med de skolene elevene kommer fra. Målet er å prøve ut om Drop-In metoden kan støtte elevrollen til de barn og unge som pendler mellom behandling og skole. Dette er det siste prosjektet der samarbeid med praksisfeltet gjennomføres for å kunne utvikle informasjon på nettsiden som er tilpasset målgruppen «Ansatte i spesialisthelsetjenesten».

Styrke læring, helse og trivsel til de elevene som har psykiske vansker eller lidelser.

Drop-In metoden skal anvendes for å styrke elevrollen til de elevene som vekker bekymring og vi oppfordrer på nettsiden lærere til å være spesielt oppmerksomme på de elevene som ikke får venner, som er stille og ikke tar plass, eller de som har motsatt strategi. Målet er at disse elevene skal få individuell veiledning gjennom Drop-In metoden, for å få det bedre på skolen.

Arbeidet vi gjør for å forankre tiltaket i skolens egne strukturer

Drop-In metoden kan velges av skolen og det forutsettes at de selv tar den i bruk. Vi har sett at vi må støtte videre opp under dette og har i samarbeid med Aktiv Ung – Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med nedsatt funksjonsevne, fått til et mulig samarbeid med Universitetet i Nordland, Fylkesmannen i Nordland og fylkeskommunen i Nordland. Drop-In metoden vil på denne måten bli en del av lærerutdanningens og andre profesjonsutdanningers innhold og pensum, gjennom et e-læringskurs. Dette er planlagt utviklet i samarbeid med Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin. Nettressursen og e-læringskurset vil også danne grunnlag for opplæring av alle skoler og andre instanser i Nordland. Dette gir muligheter for å spre opplegget videre til andre profesjonsutdanninger og andre fylker.

Delfinansiering UiA

Universitetet i Agder har bevilget 10 % forskning og utviklingsarbeid til prosjektet Elevdeltagelse. Dette brukes til tid til å skrive for å publisere resultater fra forskningen rundt Drop-In metoden, i to ulike bøker. Den ene er en bok som retter seg mot lærerutdanningen og har tittelen: «Se deg selv som lærer – En skoleteori». Boken er en del av en bokserie som gis ut på Fagbokforlaget i regi av Aktiv Ung-Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med nedsatt funksjonshemming. Den andre er en bok som retter seg mot internasjonal høyere pedagogisk utdanning og har tittelen: «Bildung and Instrumentalism». Den utvikles i samarbeid med et internasjonalt nettverk med medlemmer fra Norge, Østerrike, Tyskland og Sveits. Tove Pedersen Bergkvist og Jorunn H. Midtsundstad deltar også med paper på Norsk Nettverk for Forskning om Funksjonshemming (NNFF) 5. og 6. mai 2014, Lillehammer.

Ny forskning/relevante undersøkelser omkring: Psykisk helse i skolen

Andersson, H.W., Kaspersen, S.L. Bungum, B., Bjørngaard, J.H., & Buland, T. (2010). Psykisk helse i skolen. Effektevaluering av opplæringsprogrammene Hva er det med Monica? STEP – ungdom møter ungdom og venn1.no. SIBTEF Teknologi og samfunn.

Berg, N., B., J. (2012) Førre var!: forebyggende psykisk helsearbeid i skolen. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Byrkjeflot, I. M. (Red.) (2010). "Hvordan kan jeg hjelpe eleven til å hjelpe seg selv?": en fenomenologisk studie av hvordan tre lærere opplever å ha elever med spiseforstyrrelser på trinnet. Trondheim: Tapir Akademiske

Carlsson, A. & Bramhagen, A.-C. (2013) Hälsöfrämjande arbete för barn och ungdomar. Stockholm: Studentlitteratur.

Drugli, M.,B. & Larsson, B. (2010). Psykisk helse blant norske skolebarn i 1. – 7. klasse –målt med bruk av Teacher Report Form (TRF). I: Spesialpedagogikk Nr. 3, s.4-11

Helmersen, S.C. (2010) Psykisk helse i skolen: Hvordan kan lærere arbeide for å forebygge psykiske vansker i småskolen, og hvilke tiltak kan benyttes for å hjelpe elever med psykiske vansker og lidelser? Masteroppgave, Dronning Maads Minne.

Klomsten, A.T. (2014). Psykisk helse på timeplanen! Bedre skole nr. 1

Kvalem I.L., & Wichstrøm, L. (2007). Ung i Norge. Psykososiale utfordringer. Oslo Cappelen Akademisk.

Larsen, M. (2011). Skolen som arena for helsefremmende og forebyggende arbeidsrelatert til psykisk helse hos ungdom. Tidsskrift for psykisk helsearbeid 8(1), 24-34

Midthassel, U.,V. (Red.) (2011). Sosiale og emosjonelle vansker: barnehagens og skolens møte med sårbare barn og unge. Oslo: Universitetsforlaget.

Midtsundstad, J.H. (2013). Drop-In. En metode for å veilede elever til en positiv elevrolle. *Bedre skole 3/2*

Midtsundstad, J. H. (2013). Perspektiver på inkludering i praksis - en analyse av FmB-metoden. i: A. Midtsundstad. Fritid med Bistand. En metode for å støtte sosial inkludering. Bergen: Fagbokforlaget.

Schødt, B.R.H (Red.) (2012) Psykisk helse som kommunal utfordring. Oslo: Universitetsforlaget.

Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2013). Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring. 2. utg., Oslo: Universitetsforlaget

Staksrud, E. (2013). Digital mobbing. Hvem, hva, hvordan og hvorfor? – og hva kan voksne gjøre? Oslo: Kommuneforlaget.

Wistoft, K. (2012). Trivsel og selvværd: mental sundhed i skolen. København: Hans Reizel